

**DVOJJAZYČNÁ
KNIHA ★★★★★
PRO
POKROČILÉ**

Baron Prášil

Baron Munchausen

John Kendrick Bangs, Rudolph Erich Raspe

**úžasné výlety a vojenská tažení
známého dobrodruha**

- dvojjazyčná kniha pro pokročilé
- anglický i český zrcadlový text
- jazykové komentáře
- základní přehled anglické gramatiky

CD MP3

povídky namluvené rodilým mluvčím

edika.

Baron Prášil

Baron Munchausen

**Edika
Brno
2014**

Baron Prášil

Baron Munchausen

Anglictina.com

Překlad: Jitka Drahokoupilová

Jazykové komentáře: Lucie Poslušná

Sazba: Cyril Kozák

Ilustrace: Peter Newell, Oskar Herrfurth

Obálka: Martin Sodomka

Hlas na CD: Angelo Franklin

Odpovědný redaktor: Ondřej Jirásek

Technický redaktor: Jiří Matoušek

Objednávky knih:

www.albatrosmedia.cz

eshop@albatrosmedia.cz

bezplatná linka 800 555 513

ISBN 978-80-266-0521-8

Vydalo nakladatelství Edika v Brně roku 2014 ve společnosti Albatros Media a. s. se sídlem Na Pankráci 30, Praha 4. Číslo publikace 18 631.

© Albatros Media a.s./Anglictina.com s.r.o. Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

1. vydání

ALBATROS MEDIA a.s.

Baron Prášil

John Kendrick Bangs

Rudolph Erich Raspe

Předmluva

.....

Karl Friedrich Hieronymus von Münchhausen (1720 – 1797) byl německý voják a cestovatel. Narodil se v Bodenwerderu do aristokratické rodiny. Nejdříve se stal pážetem vévody Antona Ulricha II, se kterým v době rusko-turecké války (1735 – 1739), někdy označované jako čtvrté, odjel do Ruska. Zde narukoval do ruské armády a účastnil se dvou válečných tažení proti Turkům. Z armády odešel v roce 1760 a se svou první ženou se vrátil na své sídlo v Bodenwerderu. Při různých společenských událostech získal reputaci vyprávěče, jehož historky o dobrodružstvích, která zažil, byly značně přehnané a neuvěřitelné. Po smrti své ženy, když mu bylo 74 let, se znovu oženil, ale záhy se opět rozvedl.

Jeho historky zaujaly natolik, že už za jeho života, k jeho nevelké libosti, byly zpracovány v literárním díle. V Londýně v roce 1785 vydal německý knihovník a spisovatel žijící v Anglii Rudolph Erich Raspe (1736 – 1794) knihu *Baron Munchhausen's Narrative of his Marvellous Travels and Campaigns in Russia* (Vyprávění barona Prášila o jeho úžasných výletech a vojenských taženích v Rusku). Příběhy byly upravovány a přeloženy do mnoha jazyků, nakonec existuje na 100 různých vydání. V češtině jsou známy jako příběhy barona Prášila.

Na začátku minulého století vydal novou sbírku prášilovských příběhů americký humorista John Kendrick Bangs (1862 – 1922). Patřila do série Bangsových Associated Shades (Sdružení stínů), která se později stala známou jako Bangsiánská fantasy. Jde o žánr, který popisuje příběhy slavných osobností, ať už skutečných nebo literárních, odehrávající se během jejich posmrtného života. V podsvětním exkluzivním klubu jsou takové osobnosti jako Konfucius, Sokrates, Shakespeare, Napoleon Bonaparte, Charles Darwin nebo George Washington. Plné znění názvu knihy o Prášilovi je v duchu dlouhých názvů knih z 18. a 19. století:

Mr. Munchausen: Being a True Account of Some of the Recent Adventures Beyond the Styx of the Late Hieronymus Carl Friedrich, Sometime Baron Munchausen of Bodenwerder, as originally reported for the Sunday Edition of the Gehenna Gazette by its special interviewer the late Mr. Ananias formerly of Jerusalem, and now first transcribed from the columns of that journal by J. K. Bangs (Pan Prášil: Pravdivý záznam některých nedávných dobrodružství zesnulého Hieronyma Karla Friedricha, někdy též barona Prášila z Bodenwerderu, za řekou Styx, původně zaznamenaných pro nedělní vydání Gehennských listů jejich zvláštním reportérem zesnulým Ananiášem Jeruzalémským, nyní poprvé přepsaných ze sloupků uvedených novin J. K. Bangsem)

Vy máte možnost přečíst si několik vybraných příběhů z uvedené sbírky. V porozumění textu vám pomůže český zrcadlový překlad. Dále jsme vybrali zajímavé jazykové jevy a ty jsme okomentovali. Anglický text si také můžete poslechnout na CD.

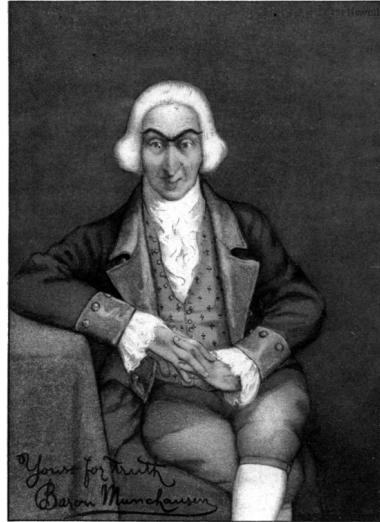
Nakonec si pro porovnání stylu i jazyka můžete přečíst několik kapitol z knihy Rudolpha Ericha Raspeho, také s českým překladem.

Příjemné počtení!

Angličtina.com

I

I Encounter the Old Gentleman

There are moments of supreme embarrassment in the lives of persons given to veracity, – indeed it has been my own unusual experience in life that the truth well stuck to is twice as hard a proposition as a lie so obvious that no one is deceived by it at the outset. I cannot quite agree with my friend, Caddy Barlow, who says that in a tight place it is better to lie at once and be done with it than to tell the truth which will need forty more truths to explain it, but I must confess that in my forty years of absolute and conscientious devotion to truth I have found myself in holes far deeper than any my most mendacious of friends ever got into. I do not propose, however¹, to desert at this late hour the Goddess I have always worshipped because she leads me over a rough and rocky road, and whatever may be the hardships involved in my wooing I intend to the very end to remain the ever faithful slave of Mademoiselle Veracité. All of which I state here in prefatory mood, and in order, in so far as it is possible for me to do so, to disarm the incredulous and sniffy reader who may be inclined to doubt the truth of my story of how the manuscript of the following pages came into my possession. I am quite aware that to some the tale will appear absolutely and intolerably impossible. I know that if any other than

I

Setkávám se se starým šlechticem

V životech lidí oddaných pravdě jsou chvíle obrovských rozpaků – skutečně mám neobvyklou životní zkušenost, že prosadit pravdu je dvakrát těžší než lež tak jasnou, že od samotného počátku nikoho neoklame. Nemůžu tak docela souhlasit se svým přítelem Caddy Barlowem, který říká, že když je člověk v úzkých, je lepší lhát hned a být s tím hotov, než mluvit pravdu, která bude potřebovat čtyřicetkrát víc pravdy k vysvětlení. Musím však uznat, že za čtyřicet let své dokonalé a svědomité oddanosti pravdě jsem se vyskytl v jámách mnohem hlubších, než do jakých se kdy dostal kterýkoliv z mých nejprolhanějších přátel. Nehodlám ale v tuto pozdní dobu opustit bohyni, které jsem vždycky sloužil, proto, že mě vodí po nerovných a kamenitých cestách, a jakkoli může být těžké se nenechat přemluvit, mám v úmyslu do samého konce paní Pravdě věrně sloužit. Všechno to prohlašuji předem, abych, jak jen jsem schopen, odzbrojil nevěřícího a přezíravého čtenáře, který může mít snahu pochybovat o pravdivosti toho, jak se rukopis následujících stránek stal mým vlastnictvím. Jsem si dobře vědom, že některým se příběh bude zdát zcela a neúnosně neuvěřitelný.

I told it to me I should not believe it. Yet despite these drawbacks the story is in all particulars, essential and otherwise, absolutely truthful.

The facts are briefly these:

It was not, to begin with, a dark and dismal evening. The snow was not falling silently, clothing a sad and gloomy world in a mantle of white, and over the darkling moor a heavy mist was not rising, as is so frequently the case. There was no soul-stirring moaning of bitter winds through the leafless boughs; so far as I was aware nothing sougled within twenty miles of my bailiwick; and my dog, lying before a blazing log fire in my library, did not give forth an occasional growl of apprehension, denoting the presence or approach of an uncanny visitor from other and mysterious realms: and for two good reasons. The first reason is that it was midsummer when the thing happened, so that a blazing log fire in my library would have been an extravagance as well as an anachronism. The second is that I have no dog. In fact there was nothing unusual, or uncanny in the whole experience. It happened to be a bright and somewhat too sunny July day, which is not an unusual happening along the banks of the Hudson. You could see the heat, and if anything had sougled it could only have been the mercury in my thermometer. This I must say clicked nervously against the top of the glass tube and manifested an extraordinary desire to climb higher than the length of the tube permitted. Incidentally I may add, even if it be not believed², that the heat was so intense that the mercury actually did raise the whole thermometer a foot and a half above the mantel-shelf, and for two mortal hours, from midday until two by the Monastery Clock, held it suspended there in mid-air with no visible means of support. Not a breath of air was stirring, and the only sounds heard were the expanding creaks of the beams of my house, which upon that particular day increased eight feet in width and assumed a height which made it appear to be a three instead of a two story dwelling. There was little work doing in the house. The children played about in their bathing suits, and the only other active

Vím, že kdyby ho někdo jiný vyprávěl mně, nevěřil bych mu. Ale navzdory těmto nedostatkům je příběh ve všech svých částech, podstatě a celkově naprosto pravdivý.

Fakta jsou ve stručnosti tato:

Začněme tím, že nebyl temný a smutný večer. Nepadal tiše sníh, nepokrýval nešťastný a ponurý svět bílým pláštěm a nad zlověstnou plání se nezvedal těžký opar, jak se to často stává. V bezlistých větvích nesténal žádný duši rozrušující nevlídný vítr. Nakolik jsem si vědom, v okruhu dvaceti mil nic neskučelo a můj pes ležící před sálajícím dřevem v krbu mé knihovny ani příležitostně nezavrčel z obavy, aby poukázal na přítomnost nebo příchod záhadného návštěvníka z jiných tajemných sfér. Ze dvou dobrých důvodů. Za prvé, stalo se to o letním slunovratu, takže oheň sálající z polen by byl v mé knihovně stejně tak výstředností jako anachronismem. Za druhé nemám psa. Ve skutečnosti v tom všem nebylo nic mimořádného ani podivného. Byl jasný a poněkud příliš slunečný červencový den, což na březích Hudsonu nebývá neobvyklé. Horko jste skoro mohli vidět, a pokud po něm něco toužilo, mohla to být jen rtuť v mém teploměru. Ta, musím podotknout, ťukala na vršek skleněné trubice a předváděla výjimečnou touhu vylézt výš, než jí délka trubice dovolovala. Mohu dodat, že najednou, i když je tomu těžké uvěřit, mezi polednem a druhou hodinou odpoledne podle klášterních hodin horko tak stouplo, že rtuť protáhla teploměr stopu a půl nad krbovou římsu a po dvě nekonečné hodiny se držela ve vzduchu bez opory. Nepohnul se ani větříček a jediný zvuk, který bylo slyšet, byl skřípot protahujících se trámů v mém domě. Toho dne se roztáhly o osm stop do šířky a dosáhly výšky, která z budovy zdánlivě dělala třípodlažní místo dvoupodlažní. V domě se toho moc nedělo. Děti si hrály v koupacích pláštích a další, kdo v tu dobu

factor in my life of the moment was our hired man who was kept busy in the cellar pouring water on the furnace coal to keep it from spontaneously combusting.

We had just had luncheon, burning our throats with the iced tea and with considerable discomfort swallowing the simmering cold roast filet, which we had to eat hastily before the heat of the day transformed it into smoked beef. My youngest boy Willie perspired so copiously that we seriously thought of sending for a plumber to solder up his pores, and as for myself who have spent three summers of my life in the desert of Sahara in order to rid myself of nervous chills to which I was once unhappily subject, for the first time in my life I was impelled to admit that it was intolerably warm. And then the telephone bell rang.

“Great Scott!” I cried, “Who in thunder do you suppose wants to play golf on a day like this?” – for nowadays our telephone is used for no other purpose than the making or the breaking of golf engagements.

“Me,” cried my eldest son, whose grammar is not as yet on a par with his activity. “I’ll go.”

The boy shot out of the dining room and ran to the telephone, returning in a few moments with the statement that a gentleman with a husky voice whose name was none of his business wished to speak with me on a matter of some importance to myself.

I was loath to go. My friends the book agents had recently acquired the habit of approaching me over the telephone, and I feared that here was another nefarious attempt to foist a thirty-eight volume tabloid edition of *The World’s Worst Literature* upon me. Nevertheless I wisely determined to respond.

“Hello,” I said, placing my lips against the rubber cup. “Hello there, who wants 91162 Nepperhan?”

vyvíjel nějakou činnost, byl pouze najatý muž, který ve sklepě lil vodu na uhlí, aby se samovolně nevzňalo.

Právě jsme obědvali, pálili svá hrdla studeným čajem a se značným nepohodlím polykali vroucí plátek studené pečeně, který jsme museli sníst ve spěchu, než ho žár dne změni v uzené. Můj nejmladší chlapec Vilík se tak potil, že jsme si vážně mysleli, že pošleme pro instalatéra, aby mu sletoval póry. Já, který jsem strávil tři léta svého života na saharské poušti, abych se zbavil nervové zimnice, kterou jsem kdysi naneštěstí trpěl, jsem poprvé v životě musel uznat, že je nesnesitelné horko. A pak zazvonil telefon.

„U Skota!“ zvolal jsem, „Kdo, hrome, si myslíte, že v takovém dni chce hrát golf?“ protože dnes se náš telefon používá jen pro domluvu nebo zrušení golfových utkání.

„Já,“ vykřikl můj nejstarší syn, jehož mluvnice dosud není v souladu s jeho činností. „Já půjdu!“

Chlapec vystřelil z jídelny a běžel k telefonu. Vrátil se za pár vteřin a prohlásil, že pán s chraplavým hlasem, jehož jméno ho nemá zajímat, si přeje mluvit se mnou v záležitosti, která by pro mě mohla být důležitá.

Neochotně jsem šel. Mí přátelé, literární agenti, si nedávno zvykli mě dohánět telefonem a já jsem se obával, že to je další ohavný pokus mi vnutit třiceti osmidílné vydání plátku Nejhorší literatura světa. Navzdory tomu jsem se moudře rozhodl odpovědět.

„Prosím,“ řekl jsem s ústy u gumového mluvítka. „Haló, vy tam, kdo volá Nepperhan 91162?“

“Is that you?” came the answering question, and, as my boy had indicated, in a voice whose chief quality was huskiness.

“I guess so,” I replied facetiously; – “It was this morning, but the heat has affected me somewhat, and I don’t feel as much like myself as I might. What can I do for you?”

“Nothing, but you can do a lot for yourself,” was the astonishing answer. “Pretty hot for literary work, isn’t it?” the voice added sympathetically³.

“Very,” said I. “Fact is I can’t seem to do anything these days but perspire.”

“That’s what I thought; and when you can’t work ruin stares you in the face, eh? Now I have a manuscript –“

“Oh Lord!” I cried. “Don’t. There are millions in the same fix. Even my cook writes.”

“Don’t know about that,” he returned instantly. “But I do know that there’s millions in my manuscript. And you can have it for the asking. How’s that for an offer?”

“Very kind, thank you,” said I. “What’s the nature of your story?”

“It’s extremely good-natured,” he answered promptly.

I laughed. The twist amused me.

“That isn’t what I meant exactly,” said I, “though it has some bearing on the situation. Is it a Henry James dandy, or does it bear the mark of Caine⁴? Is it realism or fiction?”

“Realism,” said he. “Fiction isn’t in my line.”

„Jste to vy?“ jako odpověď zazněla otázka hlasem, jehož hlavní vlastností byla, jak můj chlapec naznačil, chraplavost.

„Doufám, že ano,“ odpověděl jsem nejapně. „Ráno jsem to byl já, ale vedro mě nějak změnilo a necítím se sám sebou. Co pro vás mohu udělat?“

„Nic, ale hodně můžete udělat pro sebe,“ zněla překvapivá odpověď. „Je dost vedro na literární činnost, že?“ dodal hlas s účastí.

„Dost,“ řekl jsem já. „Pravdou je, zdá se, že tyto dny nemůžu dělat nic jiného než se potit.“

„To jsem si myslel. A pokud nemůžete pracovat, hrozí vám úpadek, že? Mám rukopis...“

„Panejo!“ vykřikl jsem. „To ne. V téhle bryndě jsou miliony. I můj kuchař píše.“

„O tom nic nevím. Ale vím to,“ odpověděl okamžitě, „že můj rukopis má cenu miliónů. A vy ho můžete mít, stačí jen říct. Jak se vám ta nabídka líbí?“

„Velmi laskavé, děkuji,“ řekl jsem. „Jaké povahy je váš příběh?“

„Má velmi dobrou povahu,“ odpověděl pohotově.

Zasmál jsem se. Ten obrat mě pobavil.

„To jsem zrovna nemyslel,“ řekl jsem, „byť se to týká věci. Je to švihák podle Henryho Jamese nebo nese znamení Cainea? Je to realismus nebo fikce?“

„Realismus,“ řekl on. „Fikce není můj obor.“

“Well, I’ll tell you,” I replied; “you send it to me by post and I’ll look it over. If I can use it I will.”

“Can’t do it,” said he. “There isn’t any post-office where I am.”

“What?” I cried. “No post-office? Where in Hades are you?”

“Gehenna⁵,” he answered briefly. “The transportation between your country and mine is all one way,” he added. “If it wasn’t the population here would diminish.”

“Then how the deuce⁶ am I to get hold of your stuff?” I demanded.

“That’s easy. Send your stenographer to the phone and I’ll dictate it,” he answered.

The novelty of the situation appealed to me. Even if my new found acquaintance were some funny person nearer at hand than Gehenna trying to play a practical joke upon me, still it might be worthwhile to get hold of the story he had to tell. Hence I agreed to his proposal.

“All right, sir,” said I. “I’ll do it. I’ll have him here to-morrow morning at nine o’clock sharp. What’s your number? I’ll ring you up.”

“Never mind that,” he replied. “I’m merely a tapster on your wires. I’ll ring *you* up as soon as I’ve had breakfast and then we can get to work.”

“Very good,” said I. “And may I ask your name?”

“Certainly,” he answered. “I’m Munchausen.”

“What? The Baron?” I roared, delighted.

„Dobře tedy,” odpověděl jsem. „Pošlete mi ho poštou a já se na něj podívám. Pokud budu moci, použiji ho.”

„To nemůžu,” řekl on. „Tam, kde jsem, žádná pošta není.”

„Co?” zvolal jsem. „Žádná pošta? Kde u Háda jste?”

„V Gehenně,” odpověděl stručně. „Doprava mezi vaší zemí a mojí je pouze jednosměrná,” dodal. „Pokud by nebyla, zdejší populace by klesala.”

„Jak se tedy k čertu dostanu k vašemu materiálu?” dožadoval jsem se.

„To je jednoduché. Dejte mi k telefonu svého stenografa a já budu diktovat,” odpověděl.

Originalita situace byla pro mě výzvou. I kdyby byl můj nový podivný známý blíž než v Gehenně a pokoušel si ze mě vystřelit, stále se mohlo vyplatit dostat příběh, který měl. Proto jsem jeho nabídku přijal.

„Dobře, pane.” řekl jsem. „Udělám to. Budu ho tu mít zítra ráno přesně v devět. Jaké máte číslo? Zavolám vám.”

„O to nemějte starost,” odpověděl. „Jsem jen napojený na vaše dráty. Já zavolám vám, hned jak se nasnídám, a pak se dáme do práce.”

„Výborně,” řekl jsem. „A smím se zeptat na vaše jméno?”

„Jistě,” odpověděl. „Jsem Prášil.”

„Co? Ten baron?” zahulákal jsem, potěšen.

“Well – I used to be Baron,” he returned with a tinge of sadness in his voice, “but here in Gehenna we are all on an equal footing. I’m plain Mr. Munchausen of Hades now. But that’s a detail. Don’t forget. Nine o’clock. Good-bye.”

“Wait a moment, Baron,” I cried. “How about the royalties on this book?”

“Keep ‘em for yourself,” he replied. “We have money to burn over here. You are welcome to all the earthly rights of the book. I’m satisfied with the returns on the Asbestos Edition, already in its 468th thousand. Good-bye.”

There was a rattle as of the hanging up of the receiver, a short sharp click and a ring, and I realised that he had gone.

The next morning in response to a telegraphic summons my stenographer arrived and when I explained the situation to him he was incredulous, but orders were orders and he remained. I could see, however, that as nine o’clock approached he grew visibly nervous, which indicated that he half believed me anyhow, and when at nine to the second the sharp ring of the phone fell upon our ears he jumped as if he had been shot.

“Hello,” said I again. “That you, Baron?”

“The same,” the voice replied. “Stenographer ready?”

“Yes,” said I.

The stenographer walked to the desk, placed the receiver at his ear, and with trembling voice announced his presence. There was a response of some kind, and then more calmly he remarked, “Fire ahead, Mr. Munchausen,” and began to write rapidly in short-hand.

Two days later he handed me a type-written copy of the

„Ano, býval jsem baron,” odpověděl s příděchem smutku v hlase, „ale tady v Gehenně jsme všichni na stejné lodi. Jsem teď jen Prášil z Hádu. Ale to není podstatné. Nezapomeňte, v devět hodin. Na shledanou.”

„Počkejte chvíli, barone,” zvolal jsem. „Jak to bude s honorářem za tu knihu?”

„Ten si nechte,” odpověděl. „Máme tady peněz, že s nimi můžeme topit. Ponechte si všechna pozemská práva na tu knihu. Jsem spokojen s výdělkem za azbestová vydání, kterých už je 468 tisíc. Na shledanou.”

Když zavěšoval, ozvalo se zařinčení, krátké ostré cvaknutí a zazvonění a já jsem si uvědomil, že je pryč.

Příštího rána přišel na telegrafické předvolání můj stenograf, a když jsem mu vysvětlil situaci, byl nedůvěřivý. Rozkaz je ale rozkaz, tak zůstal. Viděl jsem však, že jak se blížila devátá hodina, viditelně rostla jeho nervozita, což znamenalo, že mi napůl věří, a když jsme v devět na vteřinu přesně zaslechli ostré zazvonění, vyskočil, jako když do něj střelí.

„Haló,” řekl jsem, „jste to vy, barone?”

„Osobně,” odpověděl hlas. „Je stenograf připraven?”

„Ano,” řekl jsem.

Stenograf přišel ke stolu, přiložil si sluchátko k uchu a třaslavým hlasem se ohlásil. Ozvala se nějaká odpověď a on pak klidným hlasem poznamenal: „Tak palte, pane Prášile,” a začal rychle zapisovat těsnopisem.

O dva dny později mi podal strojopis následujících příběhů.

following stories. The reader will observe that they are in the form of interviews, and it should be stated here that they appeared originally in the columns of the Sunday edition of the *Gehenna Gazette*, a publication of Hades which circulates wholly among the best people of that country, and which, if report says truly, would not print a line which could not be placed in the hands of children, and to whose columns such writers as Chaucer, Shakespeare, Ben Jonson, Jonah and Ananias are frequent contributors.

Indeed, on the statement of Mr. Munchausen, all the interviews herein set forth were between himself as the principal and the Hon. Henry B. Ananias⁷ as reporter, or were scrupulously edited by the latter before being published.

NOTE: Mr. Munchausen, upon request of the Editor of the *Gehenna Gazette* to write a few stories of adventure for his Imp's page, conducted by Sapphira, contributed the tales which form the substance of several of the following chapters.

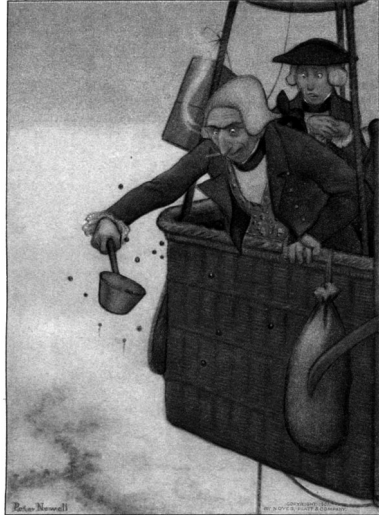
Čtenář si všimne, že mají podobu rozhovorů, a mělo by se říct, že se původně objevily v rubrikách nedělního vydání Gehennských listů, publikace Hádu, která koluje výlučně mezi nejlepšími lidmi té země, a která, pokud je zpráva pravdivá, by nevytiskla řádek, který by se nemohl dát do rukou dětem, a do jejichž rubrik často přispívají spisovatelé jako Chaucer, Shakespeare, Ben Jonson, Jonáš a Ananiáš.

Skutečně, podle prohlášení pana Prášila, všechny rozhovory zde uveřejněné byly uskutečněny mezi ním jako hlavní osobou a ctěným Henry B. Ananiášem jako reportérem nebo byly před vydáním panem Ananiášem pečlivě redigovány.

POZNÁMKA: Pan Prášil na žádost editora Gehennských listů, aby napsal několik dobrodružných povídek do rubriky pro rarášky, vedené Zafírou, přispěl příběhy, které jsou náplní několika následujících kapitol.

II

Three Months in a Balloon

Mr. Munchausen was not handsome, but the Imps liked him very much, he was so full of wonderful reminiscences, and was always willing to tell anybody that would listen, all about himself. To the Heavenly Twins⁸ he was the greatest hero that had ever lived. Napoleon Bonaparte, on Mr. Munchausen's own authority, was not half the warrior that he, the late Baron had been, nor was Cæsar in his palmiest days, one-quarter so wise or so brave. How old the Baron was no one ever knew, but he had certainly lived long enough to travel the world over, and stare every kind of death squarely in the face without flinching. He had fought Zulus, Indians, tigers, elephants – in fact, everything that fights, the Baron had encountered, and in every contest he had come out victorious. He was the only man the children had ever seen that had lost three legs in battle and then had recovered them after the fight was over; he was the only visitor to their house that had been lost in the African jungle and wandered about for three months without food or shelter, and best of all he was, on his own confession, the most truthful narrator of extraordinary tales living. The youngsters had to ask the Baron a question only, any one, it mattered not what it was – to start him off on a story of adventure, and as he called upon the Twins'

II

Tři měsíce v balónu

Pan Prášil nebyl pohledný, ale rarášci ho měli velmi rádi, protože měl mnoho úžasných vzpomínek, a vždycky byl ochoten každému, kdo chtěl poslouchat, o sobě vše povídat. Pro Nebeská dvojčata byl tím největším hrdinou, který kdy žil. Napoleon Bonaparte byl podle mínění pana Prášila ani ne polovičním hrdinou jako on, bývalý baron. Ani Caesar ve svých nejskvělejších dnech nebyl ze čtvrtiny tak moudrý a statečný. Nikdo nevěděl, jak je baron starý, ale jistě žil dost dlouho na to, aby procestoval celý svět a stál bez hnutí tváří v tvář každé smrti. Bojoval se Zuluy, Indiány, tygry, slony. Ve skutečnosti se baron utkal se vším, co bojuje, a z každého boje vyšel vítězně. Byl jediným mužem, kterého děti viděly, který v bitvě ztratil tři nohy a pak, když bylo po boji, je zase získal. On byl jediným hostem jejich domu, který se ztratil v africké džungli a putoval tři měsíce bez jídla a přístřeší. A to nejlepší na něm, jak sám prohlásil, bylo, že je tím nejpravdivějším žijícím vypravěčem výjimečných příběhů. Stačilo, aby jen mladí položili baronovi jakoukoli otázku, a nezáleželo na tom, co to bylo, aby začal vyprávět příběh nebo dobrodružství. A protože k otci dvojčat chodil

father once a month regularly, the children were not long in getting together a collection of tales beside which the most exciting episodes in history paled into insignificant commonplaces.

“Uncle Munch,” said the Twins one day, as they climbed up into the visitor’s lap and disarranged his necktie, “were you ever up in a balloon?”

“Only once,” said the Baron calmly. “But I had enough of it that time to last me for a lifetime.”

“Were you in it for long?” queried the Twins, taking the Baron’s watch out of his pocket and flinging it at Cerberus, who was barking outside of the window.

“Well, it seemed long enough,” the Baron answered, putting his pocket-book in the inside pocket of his vest where the Twins could not reach it. “Three months off in the country sleeping all day long and playing tricks all night seems a very short time, but three months in a balloon and the constant centre of attack from every source is too long for comfort.”

“Were you up in the air for three whole months?” asked the Twins, their eyes wide open with astonishment.

“All but two days,” said the Baron. “For two of those days we rested in the top of a tree in India. The way of it was this: I was always, as you know, a great favourite with the Emperor Napoleon, of France, and when he found himself involved in a war with all Europe, he replied to one of his courtiers who warned him that his army was not in condition: ‘Any army is prepared for war whose commander-in-chief numbers Baron Munchausen among his advisers. Let me have Munchausen at my right hand and I will fight the world.’ So they sent for me and as I was not very busy I concluded to go and assist the French⁹, although the allies and I were also very good friends. I reasoned it out this way: In this fight

pravidelně jednou za měsíc, dětem netrvalo dlouho, aby nasbíraly příběhy, vedle kterých i ty nejnapínavější historické události bledly nevýznamnou všedností.

„Strýčku Prášile,” řekla jednou dvojčata, když šplhala hostu do klína a pomačkala mu kravatu, „letěl jsi někdy v balónu?”

„Jen jednou,” řekl baron klidně. „Ale měl jsem toho tehdy dost, aby mi to stačilo na celý život.”

„Byl jsi v něm dlouho?” zeptala se dvojčata, vytáhla z baronovy kapsy hodinky a mrskla jimi po Kerberovi, který štěkal venku za oknem.

„Zdálo se to dost dlouho,” odpověděl baron a zastrčil si zápisník do vnitřní kapsy vesty, kam na něj dvojčata nemohla dosáhnout. „Tři měsíce na venkově, když celý dlouhý den spíte a celou noc hraje hry, vypadá jako velmi krátká doba, ale být tři měsíce v balóně stálým terčem útoků ze všech stran není žádné pohodlí.”

„Byl jsi nahoře ve vzduchu celé tři měsíce?” ptala se dvojčata s očima široce otevřenýma údivem.

„Bez dvou dnů celé,” řekl baron. „Dva dny jsme totiž seděli na vršku stromu v Indii. Bylo to takhle: Víte, že jsem vždycky byl velkým oblíbencem francouzského císaře Napoleona. Když se ocitl ve válce s celou Evropou, odpověděl jednomu ze svých dvořanů, který ho varoval, že jeho armáda není v dobrém stavu: „Každá armáda, jejíž vrchní velitel má mezi poradci barona Prášila, je připravena. Dejte mi Prášila k ruce a ovládnou svět.“ A tak pro mě poslali. A protože jsem nebyl příliš zaneprázdněn, rozhodl jsem se Francouzům pomoci, i když jsem byl také dobrým přítelem Spojenců. Odůvodnil jsem si to takto: v tomto boji jsou Spojenci

the allies are the stronger. They do not need me. Napoleon does. Fight for the weak, Munchausen, I said to myself, and so I went. Of course, when I reached Paris I went at once to the Emperor's palace and remained at his side until he took the field, after which I remained behind for a few days to put things to rights for the Imperial family. Unfortunately for the French, the King of Prussia heard of my delay in going to the front, and he sent word to his forces to intercept me on my way to join Napoleon at all hazards, and this they tried to do. When I was within ten miles of the Emperor's headquarters, I was stopped by the Prussians, and had it not been¹⁰ that I had provided myself with a balloon for just such an emergency, I should have been captured and confined in the King's palace at Berlin, until the war was over.

"Foreseeing all this, I had brought with me a large balloon packed away in a secret section of my trunk, and while my body-guard was fighting with the Prussian troops sent to capture me, I and my valet¹¹ inflated the balloon, jumped into the car and were soon high up out of the enemy's reach. They fired several shots at us, and one of them would have pierced the balloon had I not, by a rare good shot, fired my own rifle at the bullet, and hitting it squarely in the middle, as is my custom, diverted it from its course, and so saved our lives.

"It had been my intention to sail directly over the heads of the attacking party and drop down into Napoleon's camp the next morning, but unfortunately for my calculations, a heavy wind came up in the night and the balloon was caught by a northerly blast, and blown into Africa, where, poised in the air directly over the desert¹² of Sahara, we encountered a dead calm, which kept us stalled up for two miserable weeks."

"Why didn't you come down?" asked the Twins, "wasn't the elevator running?"

"We didn't dare," explained the Baron, ignoring the latter part of

silnější. Oni mě nepotřebují. Napoleon ano. Bojuj na straně slabšího, Prášile, řekl jsem si, a tak jsem šel. Když jsem přijel do Paříže, šel jsem samozřejmě hned do císařského paláce a zůstal jsem císaři po boku, dokud se nevydal do pole, a pak jsem pár dní zůstal v zázemí, abych dal do pořádku věci císařské rodiny. Naneštěstí pro Francouze se pruský král doslechl, že jsem se při odjezdu na frontu opozdil, a vzkázal svým jednotkám, aby mě na cestě za Napoleonem za všech okolností zastavily. O to se pokusily. Když jsem byl deset mil od císařova hlavního stanu, zastavili mě Prusové, a kdybych si byl pro tento případ nouze neopatřil balon, byl bych zajat a zavřen v královském paláci v Berlíně, dokud by válka neskončila.

Všechno toto jsem předvídal a vzal jsem s sebou velký balón, zabalený v tajné části mého kufru, a zatímco můj osobní strážce bojoval s pruskými vojáky, kteří byli posláni, aby mě zatkli, já jsem se svým komorníkem nafoukl balón, skočil do jeho koše a brzy byl mimo dosah nepřítele. Několikrát na nás vypálili. Jedna střela by byla balón propíchla, kdybych byl výjimečně dobrou střelou na tu kulku nevypálil a nezasáhl ji přesně uprostřed, jak je mým zvykem, a neodklonil ji od jejího směru, čímž jsem zachránil naše životy.

Měl jsem v úmyslu plout přímo nad hlavami útočící strany a příštího rána se spustit do Napoleonova tábora, ale naneštěstí pro mé plány přišel v noci silný vítr a balón byl chycen severním poryvem a zanesen do Afriky, kde, visíce ve vzduchu přesně nad saharskou pouští, jsme se setkali s mrtvým klidem, který nás zdržel dva mizerné týdny.”

„Proč jsi nesestoupil?” zeptala se dvojčata, „nefungoval výtah?”

„To jsme si netroufli,” vysvětlil baron, aniž by bral na vědomí

the question. "If we had we'd have wasted a great deal of our gas, and our condition would have been worse than ever. As I told you we were directly over the centre of the desert. There was no way of getting out of it except by long and wearisome marches over the hot, burning sands with the chances largely in favour of our never getting out alive. The only thing to do was to stay just where we were and wait for a favouring breeze. This we did, having to wait four mortal weeks before the air was stirred."

"You said two weeks a minute ago, Uncle Munch," said the Twins critically.

"Two? Hem! Well, yes it was two, now that I think of it. It's a natural mistake," said the Baron stroking his moustache a little nervously. "You see two weeks in a balloon over a vast desert of sand, with nothing to do but whistle for a breeze, is equal to four weeks anywhere else. That is, it seems so. Anyhow, two weeks or four, whichever it was, the breeze came finally, and along about midnight left us stranded again directly over an Arab encampment near Wadi Halfa. It was a more perilous position really, than the first, because the moment the Arabs caught sight of us they began to make frantic efforts to get us down. At first we simply laughed them to scorn and made faces at them, because as far as we could see, we were safely out of reach. This enraged them and they apparently made up their minds to kill us if they could. At first their idea was to get us down alive and sell us as slaves, but our jeers changed all that, and what should they do but whip out a lot of guns and begin to pepper us.

"'I'll settle them in a minute,' I said to myself, and set about loading my own gun. Would you believe it, I found that my last bullet was the one with which I had saved the balloon from the Prussian shot?"

"Mercy, how careless of you, Uncle Munch!" said one of the Twins. "What did you do?"

druhou část otázky. „Pokud bychom byli sestoupili, vyplývali bychom většinu svého plynu a naše situace by byla horší než kdykoli předtím. A jak jsem vám řekl, byli jsme přímo uprostřed pouště. Nedalo se z ní dostat jinak než dlouhým a únavným pochodem přes horký, rozpálený písek, s velkou pravděpodobností, že se odtamtud nikdy nedostaneme živí. Jediné, co jsme mohli udělat, bylo zůstat tam, kde jsme byli, a čekat na příznivý vítr. To jsme udělali a čekali čtyři nekonečné týdny, než se vzduch pohnul.”

„Před minutou jsi řekl dva týdny, strýčku Prášile,” řekla dvojčata kriticky.

„Dva? Hm! Ano, byly dva, když o tom teď přemýšlím. To je pochopitelná chyba,” řekl baron a trochu nervózně si pohladil knír. „Víte, dva týdny v balónu nad obrovskou písečnou pouští, když nemáte nic na práci než přivolávat si vítr hvízdáním, je jako čtyři týdny jinde. Tedy vypadá to tak. Stejně, dva týdny nebo čtyři, ať už to je jakkoli, nakonec vítr přišel, a asi o půlnoci nás nechal zase trčet přesně nad arabským táborem blízko Vádí Halfy. To byla opravdu nebezpečnější situace než ta předchozí, protože ve chvíli, kdy nás Arabové spatřili, začali se horečnatě snažit nás dostat dolů. Nejdřív jsme se jim prostě smáli a pohrdali jimi a dělali na ně opičky, protože jak jsme viděli, byli jsme bezpečně z dosahu. To je rozzuřilo a očividně se rozhodli nás zabít, pokud budou moci. Nejdřív nás chtěli dostat dolů živé a prodat nás jako otroky, ale naše posměšky to všechno změnilo, a co mohli dělat než vytáhnout spoustu zbraní a začít na nás pálit.

„V minutě je vyřídím,” řekl jsem si a nabil pušku. Věřili byste tomu? Zjistil jsem, že moje poslední kulka byla ta, před kterou jsem zachránil balón od pruské střely.”

„Pro smilování, to od tebe bylo neopatrné, strýčku Prášile!” řeklo jedno z dvojčat. „Co jsi udělal?”

“I threw out a bag of sand ballast so that the balloon would rise just out of range of their guns, and then, as their bullets got to their highest point and began to drop back, I reached out and caught them in a dipper. Rather neat idea, eh? With these I loaded my own rifle and shot every one of the hostile party with their own ammunition, and when the last of the attacking Arabs dropped I found there were enough bullets left to fill the empty sand bag again, so that the lost ballast was not missed. In fact, there were enough of them in weight to bring the balloon down so near to the earth that our anchor rope dangled directly over the encampment, so that my valet and I, without wasting any of our gas, could climb down and secure all the magnificent treasures in rugs and silks and rare jewels these robbers of the desert had managed to get together in the course of their depredations. When these were placed in the car another breeze came up, and for the rest of the time we drifted idly about in the heavens waiting for a convenient place to land. In this manner we were blown hither and yon for three months over land and sea, and finally we were wrecked upon a tall tree in India, whence we escaped by means of a convenient elephant that happened to come our way, upon which we rode triumphantly into Calcutta. The treasures we had secured from the Arabs, unfortunately, we had to leave behind us in the tree, where I suppose they still are. I hope some day to go back and find them.”

Here Mr. Munchausen paused for a moment to catch his breath. Then he added with a sigh. “Of course, I went back to France immediately, but by the time I reached Paris the war was over, and the Emperor was in exile. I was too late to save him – though I think if he had lived some sixty or seventy years longer I should have managed to restore his throne, and Imperial splendour to him.”

The Twins gazed into the fire in silence for a minute or two. Then one of them asked:

“But what did you live on all that time, Uncle Munch?”

„Vysypal jsem pytel zátěže písku, aby se balón vznesl z dosahu jejich zbraní, a pak, když kulky dosáhly nejvyššího bodu a začaly padat zpátky, natáhl jsem se a chytal je do naběračky. To byl ale dobrý nápad, co? S nimi jsem nabil svou pušku a zastřelil všechny z té nepřátelské skupiny jejich vlastními náboji, a když poslední útočící Arab padl, zjistil jsem, že kulek je tolik, aby zase naplnily prázdné pytle od písku, takže už nám zátěž nechyběla. Ve skutečnosti vážily dost na to, aby snesly balón tak blízko k zemi, že lano naší kotvy viselo přesně nad táborem, takže jsme já a můj komorník, aniž bychom plýtvali plynem, mohli bezpečně vystoupit a zajistit všechny nádherné poklady – koberečky, hedvábí a vzácné drahokamy, které tito zloději z pouště dokázali nahromadit během svého plnění. Když to všechno bylo vloženo do koše, zvedl se další vítr a po zbytek času jsme se líně nesli nebem a čekali na vhodné místo k přistání. A tak jsme byli unášeni sem a tam tři měsíce nad zemí a nad mořem a nakonec jsme ztroskotali na vysokém stromu v Indii, odkud jsme uprchli na slonu, který nám právě přišel do cesty, a na němž jsme vítězoslavně přijeli do Kalkaty. Poklady, které jsme zachránili od Arabů, jsme naneštěstí museli nechat na stromě, kde předpokládám, jsou pořád. Doufám, že se tam jednou vrátím a najdu je.”

Tady se pan Prášil na chvilku odmlčel, aby nabral dech. Pak si povzdechl a dodal: „Samozřejmě jsem se hned vrátil do Francie, ale když jsem dorazil do Paříže, už bylo po válce a císař byl ve vyhnanství. Přijel jsem příliš pozdě, abych ho zachránil, ačkoli, myslím, pokud by žil o takových šedesát sedmdesát let déle, mohl by se mi podařit mu vrátit trůn a císařskou slávu.“

Dvojčata minutu nebo dvě tiše zírala do ohně. Pak se jedno z nich zeptalo:

„Ale z čeho jsi celou tu dobu žil, strýčku Prášile?”

“Eggs,” said the Baron. “Eggs and occasionally fish. My servant had had the foresight when getting the balloon ready to include, among the things put into the car, a small coop in which were six pet chickens I owned, and without which I never went anywhere. These laid¹³ enough eggs every day to keep us alive. The fish we caught when our balloon stood over the sea, baiting our anchor with pieces of rubber gas pipe used to inflate the balloon, and which looked very much like worms.”

“But the chickens?” said the Twins. “What did they live on?”

The Baron blushed.

“I am sorry you asked that question,” he said, his voice trembling somewhat. “But I’ll answer it if you promise never to tell anyone. It was the only time in my life that I ever practised an intentional deception upon any living thing, and I have always regretted it, although our very lives depended upon it.”

“What was it, Uncle Munch?” asked the Twins, awed to think that the old warrior had ever deceived anyone.

“I took the egg shells and ground them into powder, and fed them to the chickens. The poor creatures supposed it was corn-meal they were getting,” confessed the Baron. “I know it was mean, but what could I do?”

“Nothing,” said the Twins softly. “And we don’t think¹⁴ it was so bad of you after all. Many other people would have kept them laying eggs until they starved, and then they’d have killed them and eaten them up. You let them live.”

“That may be so,” said the Baron, with a smile that showed how relieved his conscience was by the Twins’ suggestion. “But I couldn’t do that you know, because they were pets. I had been brought up from childhood with those chickens.”

„Z vajec,“ řekl baron. „Z vajec a příležitostně ryb. Můj sluha byl prozíravý a do balónu s sebou mimo jiné vzal malý kurník se šesti slípkami, které jsem měl a bez nichž jsem nikam nejezdil. Ty každý den snesly dost vajec na to, aby nás udržely na živu. Ryby jsme lovili, když se náš balón vznášel nad mořem. Návnadou byly kousky gumové trubice na plyn, která se používala na nafouknutí balonu, vypadající jako červi.“

„Ale slepice?“ řekla dvojčata. „Čím ty se krmily?“

Baron se začervenal.

„Mrzí mě, že se na to ptáte,“ řekl s trochu se třesoucím hlasem. „Odpovím, když mi slíbíte, že to nikdy nikomu neřeknete. To bylo jedinkrát v mém životě, kdy jsem záměrně klamal nějakou živou bytost, a vždycky jsem toho litoval, i když na tom závisely samotné naše životy.“

„Co to bylo, strýčku Prášile?“ zeptala se dvojčata v hrůze při pomýšlení, že ten starý bojovník někdy někoho oklamal.

„Vzal jsem skořápky a rozemlel je na prášek a tím slepice krmil. Ty ubohé bytosti předpokládaly, že dostávají kukuřičnou mouku,“ přiznal baron. „Vím, že to bylo podlé, ale co jsem mohl dělat?“

„Nic,“ řekla dvojčata tiše. „A myslíme si, že to koneckonců od tebe nebylo tak špatné. Mnoho jiných lidí by je nechalo klást vajíčka, až by vyhladověly, a pak by je zabili a snědli. Tys je nechal žít.“

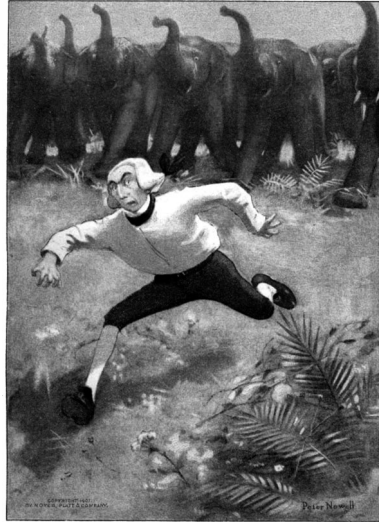
„Možná,“ řekl baron s úsměvem, který ukazoval, jak se jeho svědomí názorem dvojčat uklidnilo. „Ale to jsem, víte, nemohl udělat, protože to byli domácí mazlíčci. Byl jsem s těmito slípkami od dětství vychováván.“

Then the Twins, jamming the Baron's hat down over his eyes, climbed down from his lap and went to their play, strongly of the opinion that, though a bold warrior, the Baron was a singularly kind, soft-hearted man after all.

Pak dvojčata baronovi narazila klobouk přes oči, slezla mu z klína a šla si hrát, pevně přesvědčena, že i když je to odvážný bojovník, je baron výjimečně milý a má nakonec měkké srdce.

III

Some Hunting Stories for Children

The Heavenly Twins had been off in the mountains during their summer holiday, and in consequence had seen very little of their good old friend, Mr. Munchausen. He had written them once or twice, and they had found his letters most interesting, especially that one in which he told how he had killed a moose up in Maine with his Waterbury watch spring, and I do not wonder that they marvelled at that, for it was one of the most extraordinary happenings in the annals of the chase.

It seems, if his story is to be believed, and I am sure that none of us who know him has ever had any reason to think that he would deceive intentionally; it seems, I say, that he had gone to Maine for a week's sport with an old army acquaintance of his, who had now become a guide in that region. Unfortunately his rifle, of which he was very fond, and with which his aim was unerring, was in some manner mislaid on the way, and when they arrived in the woods they were utterly without weapons; but Mr. Munchausen was not the man to be daunted by any such trifle as that, particularly while his friend had an old army musket, a relic of the war, stored away in the attic of his woodland domicile.

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.